

Veilig werken in de buurt van dood hout

in samenwerking met
sociale partners bos en natuur

Arbeidsmarktbeleid

Meer dan vroeger is er sprake van dood hout in bos en natuur. Het wordt, vanwege de huidige opvattingen over bos- en natuurbeheer, minder snel verwijderd of zelfs actief gecreëerd. Ook door ziekten en plagen kunnen bomen (gedeeltelijk) op stam afsterven en dood hout vormen. De aanwezigheid van dood hout levert echter extra risico's op voor medewerkers, zoals het risico dat (zware) dode takken onverwachts afbreken en vallen. Ook het vellen van dode bomen is risicovol: dood hout gedraagt zich onvoorspelbaar (en is daarom slecht te controleren). Tevens kan het bij het vallen flink versplinteren. Dood hout en dode bomen hebben al tot diverse ernstige ongevallen geleid. Hoe zijn werkzaamheden wél op een veilige manier te doen?

1 Bereid de werkzaamheden goed voor.

- Maak duidelijke afspraken met de opdrachtgever. Laat je voorafgaand aan de werkzaamheden (bij voorkeur ter plekke) goed informeren over het beheer van het perceel, en zorg dat relevante risico's ten aanzien van veiligheid en gezondheid worden uitgewisseld. De opdrachtgever moet alle informatie geven die nodig is om veilig te kunnen werken, ook voor eventuele extra risico's die kunnen ontstaan door de omgeving waarin wordt gewerkt, bijvoorbeeld de aanwezigheid van dood hout.
- Is het noodzakelijk om dode bomen te vellen voordat andere werkzaamheden plaats vinden: doe dit dan uit veiligheids oogpunt bij voorkeur met de harvester. Een goed alternatief is het omduwen van bomen met een kraan. Zo worden mensen die het werk doen beschermd door de veiligheidskooi waarin zij zitten.
- Bepaal als opdrachtnemer op basis van deze risico's een veilige werkwijze voor de werkzaamheden en maak hierover duidelijke afspraken met de opdrachtgever. Leg dit ook schriftelijk vast (bijvoorbeeld in een V&G-plan of schriftelijk als bijlage in het contract), en deel dit met alle betrokkenen.
- Vergeet hierbij niet dat ook trillingen door het voorbij rijden van zware wagens en machines kunnen leiden tot het vallen van dood hout.

2 Zorg voor goede informatie vooraf aan medewerkers

- Informeer alle medewerkers over de aanwezigheid van dood hout, zowel staand hout als een dode kroon of takken die een gevaar kunnen opleveren. Leg uit hoe zij deze kunnen herkennen.
- Een goed hulpmiddel hiervoor: laat een medewerker deze bomen blespen met een speciaal merkteken, zodat collega's / andere medewerkers direct kunnen zien welke bomen een risico vormen.
- Laat de bleswerkzaamheden uitvoeren bij rustig weer (geen wind) en droog weer (dan zijn de takken niet zwaarder dan nodig en is er minder risico op breken en vallen). Zorg voor een stille omgeving zodat brekende takken gehoord kunnen worden.
- Spreek in een werkoverleg voorafgaand aan het uitvoeren van het werk af: welke bomen moeten geveld worden, welke moeten blijven staan? En wat zijn veilige werkwijzen, ook specifiek in relatie tot het aanwezige dood hout? Duidelijke (schriftelijke) instructies zijn hierbij behulpzaam. Geef ook duidelijke uitleg over de gebruikte blestekens, zodat hierover geen misverstanden ontstaan.

- Spreek af dat zij ook ter plekke alert zijn, en dat zij telkens opnieuw controleren of de afgesproken werkwijze veilig uit te voeren is. Door weersomstandigheden zoals regen, sneeuw en storm of door andere werkzaamheden in de directe omgeving kan een eerdere risico-inschatting achterhaald zijn.
- Moedig medewerkers aan opnieuw te overleggen met de leiding als zij twijfels hebben over de veiligheid, of de instructies die er zijn gegeven over de werkwijze.

3 Werk alert en zorgvuldig

- Laat dode bomen vooral staan als het niet nodig is om ze te vellen. Vel alleen die bomen die gemarkeerd zijn.
- Vormen ze toch een risico, of is vooraf afgesproken dat de bomen moeten worden geveld: doe dit bij voorkeur met een machine, zoals een harvester. Ook een kraan kan de boom in z'n geheel veilig omduwen.
- Moet het vellen toch gebeuren met de kettingzaag: laat een kraan assistentie verlenen om onverwachtse bewegingen van de boom te voorkomen.
- Gebruik geen wiggen bij het vellen van dode bomen of bomen met veel dood hout. Gebruik alleen een lier bij bomen die achterover hangen, als er geen machine is om de boom om te duwen.
- Kunnen er mogelijk risico's ontstaan door vallend hout uit de boom: laat de kraan voorafgaand aan de werkzaamheden aan de boom schudden zodat los zittende takken er uit vallen.
- Draag zorg voor optimale onderlinge communicatie tussen machinist en zager, en neem de tijd voor het werk.
- Zorg dat de medewerkers beschikken over voor het werk aantoonbare training, vakvaardigheden en ervaring op het gebied van het vellen van bomen. Er is geen aparte training voor het vellen van dood hout: om dit zorgvuldig te kunnen doen is voldoende ervaring nodig met velwerkzaamheden.
- Zet machines en kettingzagen tijdens onderhoud en reparaties buiten bereik van mogelijk vallend dood hout, zodat mensen niet geraakt kunnen worden als dit uit de boom valt.

4 PBM's

- Zorg altijd voor de juiste PBM's. Overweeg in deze situatie ook het gebruik van een helm met communicatiemiddel.
- Wordt een kraan of harvester ingezet: laat ook de machinist buiten de cabine veiligheidsschoenen en veiligheidshelm dragen.

5 BHV op orde

- Zorg dat een HGA-er (of EHBO-er) in de directe omgeving direct eerste hulp kan bieden mocht er toch iets mis gaan. Werkzaamheden in de directe omgeving van dood (zwaar) hout gelden als werk met een hoog risico.
- Zorg daarbij voor alle BHV-middelen die noodzakelijk zijn.

6 Publiek, omstanders en/of verkeer

- Voorkom dat publiek en/of omstanders risico lopen. Zet daarom het gebied waar wordt gewerkt ruim af: dood hout kan bij het vallen alle kanten op versplinteren.
- Zorg voor de veiligheid van verkeersdeelnemers bij werkzaamheden langs wegen, bijvoorbeeld door het verkeer om te leiden of het verkeer te regelen.

MEER INFORMATIE

- ▶ Arbocatalogus Bos en Natuur: www.arbocatalogusbosennatuur.nl
- ▶ AI-bladen en Veiligheidsinstructiebladen VBNE: www.vbne.nl (o.m. over werken met kettingzaag, veilig bleszen, BHV en HGA, werken op hoogte, werken met de handlier)
- ▶ Brochure VBNE 'Arboret en aansprakelijkheid voor opdrachtgever en opdrachtnemer'.